

2. Козюбра М. І. Ніде немає взірцевої конституції / М. І. Козюбра // Закон і бізнес. — 2008. — 19-25 квіт. (№ 16). — С. 4.
3. Салтовський О. І. Концепції української державності в історії вітчизняної політичної думки (від витоків до початку XX сторіччя) / О. І. Салтовський. — К. : ПАРАПАН, 2002. — 396 с.
4. Смолій В. А. Українська державна ідея XVII-XVIII століть: проблеми формування, еволюції, реалізації / В. А. Смолій, В. С. Степанков. — К. : Альтернативи, 1997. — 367 с.

Бальжик Ірена Анатоліївна

Національний університет «Одеська юридична академія»,
доцент кафедри загальнотеоретичної юриспруденції,
кандидат юридичних наук, доцент

ДУХОВНІСТЬ У ПРАВІ

Духовне в праві не менш реально, ніж духовне в релігії і моралі, воно присутнє в естетичних, філософських та інших громадських формах. Духовне в праві відображає історично визначений правовий лад, правопорядок конкретного типу суспільства і способу життя соціальних суб'єктів. У правовому ладі в тій чи іншій пропорції поєднуються системність і хаотичність, неорганізованість, порядок і безладдя.

Духовність за самою своєю суттю протистоїть хаосу: вона спрямована на його перетворення в впорядковану систему за допомогою норм, правил, цінностей і оцінок, організації здійснення дій, комунікацій, соціально-культурних інститутів, структур і т. п. [1, с. 40-46].

Традиційно поняття духовності зв'язується виключно з релігійним світоглядом; християни тлумачать дане поняття як виконання конкретних євангельських заповідей, сходження до богоподібності. Коли ж говорять про моральну сферу життєдіяльності суспільства, то поняття «духовність» замінюють на «моральність»; в правовій же еквівалентним стає «законність», «правопорядок», «високий рівень правосвідомості, правової культури» [2].

У психології під «духовністю» прийнято розуміти вищий рівень розвитку і саморегуляції зрілої особистості, на якому основними мотиваційно-смысловими регуляторами її життєдіяльності стають вищі людські цінності [3].

Таким чином, «духовність» слід розглядати не тільки в контексті відносин «людина-Бог», а й як категорію морально-етичну.

Духовність виступає як найбільш послідовне і цілеспрямоване вираз гуманістичної природи людини і суспільства, як найважливіший фактор соціального прогресу.

Право і релігія є форми повинності: нормативне і ідеальне. І. А. Ільїн зазначав, що «право є необхідна форма духовного буття людини, а релігійне буття є буття духовне, тому поза правом не може бути і релігії» [4, с. 479].

У період аномії взаємодія права і релігії набуває особливого значення, бо якщо право регламентує зовнішню поведінку, то релігія здатна формувати мотиви; ще Гораций журився про те, що немає ніякої користі від законів в країні, де немає моральності. Залишається тільки з цим погодитися і шукати засоби «реанімації» поваги до права [2].

І. А. Ільїн, кажучи про кризу позитивного права, акцентував увагу на тому, що саме правосвідомість, яке втрачає свої релігійні коріння, виявляється нездатним підтримувати культуру і сформованої порядок в державі, більш того, він нагадує нам, що «порятунок і оновлення світового правосвідомості та правопорядку прийшло в той час від християнства» [5, с. 265-267].

Право, так само як і релігія, змістом своїм відображає не просто належні моделі поведінки, а й ті цінності, які має суспільство охороняти, таким чином, духовність в праві і духовність в релігії відображається в соціальній дисципліні. В епоху «знецінення» право втрачає свою аксіологічність, але не варто забувати, що «... право, абсолютно відірване від етичних і релігійних цінностей, є початком швидше шкідливим для суспільного життя, ніж корисним і потрібним» [6, с. 208].

Визнання і прийняття особистістю цінностей безпосередньо пов'язана із здатністю ідентифікації себе як члена культурного співтовариства, визначеної традиційного середовища. Зв'язок правової культури з духовністю найбезпосередніший.

Розуміння власних прав і повагу прав інших безпосередньо залежить від культурного і духовного розвитку людини. Природні права людини, такі, як право на життя, особисту недоторканність, свободу світогляду і віросповідання, напряду перетинаються із заповідями Божими «не вбивай», «не вкради» і т. д.

Правова культура, заснована на духовності, допомагає формуванню моральної та моральної стійкості особистості і соціуму, закріплюючи в свідомості і поведінці людей принципи людського існування, наприклад, толерантності, тобто терпимості до поглядів, світогляду, культури інших народів.

У зв'язку з цим особливо важливим є духовно-моральне виховання особистості, яке є основою формування в подальшому її правової культури, що виражає не тільки знання і розуміння власних прав, а й закріплення їх у якості догм персонального поведінки на основі дотримання законів позитивного права, яке в демократично розвиненому суспільстві формується на базі природних прав людини.

Таким чином, духовність безпосередньо пов'язана з суспільними цінностями, і являє собою найвищу ступінь залучення до загальнолюдських цінностей, які зафіксовані як в релігійних нормах, так і в правових. Саме в аксіологічному напрямку і має відбуватися взаємодія права і релігії, адже і праву властива виховна функція, а тому, коли амплітуда між правовим і релігійним велика, то це неминуче веде до соціальних конфліктів, а криза духовності до деградації особистості, до правового нігілізму, низькому рівню правової культури, що тягне згубні наслідки і для суспільства, держави в цілому [7].

Список використаної літератури:

1. Богачов С.В. Особливості процесу формування правової культури в Україні / С. В. Богачов // Вісник Харківського національного університету внутрішніх справ. — 2011. — № 2(53). — С. 40-46.
2. Співак В. М. Політико-правовий та соціокультурний вимір глобалізації: монографія / В. М. Співак. — Київ : Логос, 2011. — 416 с.
3. Філософський енциклопедичний словник [Електронний ресурс] . — Режим доступу: <http://slovopedia.org.ua/104/53396/1083447.html>.
4. Ильин И. А. Общее учение о праве и государстве / И. А. Ильин. — Москва, 2006. 510 с.
5. Ильин И. А. Путь духовного обновления / И. А. Ильин. — Москва, 2003. — 365 с.
6. Алексеев Н. Н. Основы философии права / Н. Н. Алексеев. — Санкт-Петербург, 1999. — 256 с.
7. Посашкова А. Л. Духовность как основа взаимодействия права и религии [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.elcom.ru/~human/2008ns/78pal.htm>.

Кравченко Сергій Петрович

Національний університет «Одеська юридична академія»,
доцент кафедри загальнотеоретичної юриспруденції,
кандидат юридичних наук, доцент

МОВНА ПОЛІТИКА УКРАЇНСЬКОЇ ДЕРЖАВИ В АСПЕКТІ КОРДИНАТИВНОГО БІЛІНГВІЗМУ

Характер та механізм співвідношення мови та суспільства є традиційним об'єктом *соціолінгвістики*. Однак, роль держави у цьому процесі залишається поза межами фундаментальних наукових досліджень, незважаючи на необхідність аналізу питань мовної політики в спектрі однієї з форм суспільного впливу на мову, а держави як безпосереднього учасника цього процесу. Відношення держави до мови визначається державною ідеологією